

Vad innebär den nya lagstiftningen om servering av alkoholdrycker?

SAMMANSTÄLLNING AV DE VIKTIGASTE FÖRÄNDRINGARNA 1.11.2021

Social- och miljöavdelningen
Socialvårdsbyrån

Datum: 8.10.2021

Innehållsförteckning

1. Om sammanställningen	2
2. Innebörd av ikraftträdandet - sammanfattning	2
3. Huvudsakliga förändringar	3
3.1 Indelningen i A-, B- och C-tillstånd slopas	3
3.2 Kategoriseringar och krav på matsservering och underhållning upphör	4
3.3 Serverings- och öppethållningstider	4
3.4 Egenkontroll	5
3.5 Portionsstorlekar	5
3.6 Krav på alkoholfria drycker	6
3.7 Alkohol- och drogpolicy	6
3.8 Personal	7
3.8.1 Krav på serveringspersonalens kompetens	7
3.8.2 Krav på föreståndarens personliga närvaro	8
3.8.3 Anlitande av serveringspersonal under 18 år	9
3.9 Servering vid tillställningar och evenemang (cateringservering)	9
3.10 Serveringsområden	10
3.10.1 Ändringar av serveringsområdet	10
3.10.2 Gemensamma serveringsområden	10
3.10.3 Alkoholdrycker som förs mellan serveringsområden på ett serveringsställe	10
3.10.4 Servering på läktarutrymmen	10
3.11 Rapportering och lämnande av upplysningar	11
3.12 Detaljhandel med alkoholdrycker på serveringsstället	11
3.13 Påföljder, förbud och begränsningar av tillstånd	11
3.14 Servering på fartyg i utrikestrafik	12
4. Frågor	12
5. Källor och länkar	13

1. Om sammanställningen

Denna sammanställning beskriver den serveringslagstiftning som träder ikraft 1.11.2021 utan att beakta att servering av alkoholdrycker och övrig trakteringsverksamhet kan vara/bli föremål för särskilda regleringar på grund av coronaviruspandemin. Tillståndshavare behöver vid varje tidpunkt även beakta eventuella smittskyddsregleringar om exempelvis serverings- och öppethållningstider.

Innehållet i sammanställningen baserar sig på den nya lagstiftning om servering av alkoholdrycker som träder i kraft 1.11.2021. Syftet med sammanställningen är att underlätta för serveringtillståndshavare, näringsidkare, myndigheter och övriga berörda att skapa sig en bild av de huvudsakliga förändringarna och således att underlätta övergången. **Sammanställningen upplyser om det väsentligaste och är inte uttömmande.** Tillståndshavare och sökande av serveringstillstånd förutsätts bekanta sig med de krav som enskilda bestämmelser i lagstiftningen ställer liksom uppmärksamma lagstiftningens helhet, syfte och det grundläggande kravet på god sed¹. Varje avsnitt inleds men en hänvisning till vilka bestämmelser avsnittet grundar sig på.

Sammanställning är inte juridiskt bindande. Det är lagtexterna i Ålands författningssamling och Finlands författningssamling i aktuella lydelse som gäller.

I rutan nedan framgår förkortningar som används i sammanställningen.

Landskapslagen (om servering): Landskapslagen (2021:140) om tillämpning på Åland av alkohollagen, som träder i kraft 1.11.2021

Landskapsförordningen: Landskapsförordningen (2013:59) om tillämpning på Åland av riksförfattningar om alkohol (inklusive ändringen som framgår av ÅFS 2021:142 som träder i kraft 1.11.2021)

Alkohollagen: Alkohollag (FFS 1102/2017)

ÅMHM: Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Kapitel 5 länkar till den lagstiftning som sammanställningen baserar sig på.

Denna sammanställning finns [i aktuell version som bilaga till länkad sida](#) på regeringen.ax.

2. Innebörd av ikraftträdandet - sammanfattning

I enlighet med landskapsregeringens beslut träder landskapslagen (2021:140) om tillämpning på Åland av alkohollagen, med de ändringar som Finlands president förordnat, ikraft 1.11.2021. Landskapsregeringen har även beslutat om de ändringar på förordningsnivå och i taxan för ÅMHM (ändrade tillstånds- och tillsynsavgifter), som den nya lagstiftningen förutsätter. Även dessa träder ikraft 1.11.2021.

Gällande tillstånd för servering av alkoholdrycker förblir i kraft när den nya lagstiftningen trätt ikraft, dock så att den nya lagstiftningen reglerar vilka rättigheter och skyldigheter som tillämpas på tillstånden. Även

---

¹ Lagens syfte och krav på god sed framgår primärt av 1 § i landskapslagen om servering samt 1 § och 4 § i alkohollagen (FFS 1102/2017)

om tillståndshavaren inte avser förändra verksamheten eller initiera nya verksamhetsformer behöver i synnerhet följande uppmärksammas:

- **Krav på egenkontroll och egenkontrollplaner** ställs på alla tillståndshavare från 1.11.2021. ÅMHM publicerar en mall för egenkontrollplaner.
- **Alla tillståndshavare ges rätt till servering av alkoholdrycker på högst 80 volymprocent alkohol.** För att möjliggöra detta får tillståndshavare med B- eller C-rättigheter **information om nya (ersättande) tillståndsnummer av ÅMHM i samband med att lagstiftningen träder ikraft.** Tillståndshavare med A-rättigheter berörs inte.
- **Tillståndshavare ska för varje serveringsställe, för vilket serveringstillstånd har beviljats gälla tills vidare, sammanställa och upprätthålla en skriftlig alkohol- och drogpolicy.** Innehållet i policyn framgår av landskapslagen och landskapsförordningen. Krav på policy ställs först tre kalendermånader efter tidpunkten för landskapslagens ikraftträdande, det vill säga 1.2.2022.

ÅMHM publicerar information om ansökningsförfaranden, samt ger upplysningar som rör enskilda serveringstillstånd. **Innan den nya lagstiftningen trätt ikraft, kan ÅMHM inte fatta beslut som grundar sig på den nya lagstiftningen.**

3. Huvudsakliga förändringar

3.1 Indelningen i A-, B- och C-tillstånd slopas

Lagrum: Alkohollagens 18 §, landskapslagens 16 §

Gällande indelning av serveringstillstånd i A-, B- och C-tillstånd (serveringsrättigheter) upphör. Detta innebär att tidigare beviljade tillstånd för servering av högst 22-procentiga alkoholdrycker eller tillstånd för servering av högst 4,7-procentiga alkoholdrycker (s.k. B- och C-rättigheter) ändras till tillstånd som möjliggör servering av samtliga alkoholdrycker (högst 80 volymprocent alkohol). För att möjliggöra detta, informerar ÅMHM tillståndshavare med B- och C-tillstånd om nya ersättande tillståndsnummer i samband med att lagen träder i kraft.

Särskilt att beakta i sammanhanget med avvikelse från lagstiftningen i riket, är att kraven på ansvariga föreståndare eller en person som utsetts för denna roll, förblir de samma som idag på Åland. Det vill säga, det ställs fortsättningsvis mer långtgående krav på föreståndarens utbildning eller erfarenhet när alkoholdrycker med högre än 22 volymprocent alkohol serveras, även om kategoriseringen av serveringsställen i A-, B- och C-rättigheter slopats. Se avsnitt 3.8.1 för de specifika kraven. Regleringen hindrar inte ett serveringsställe från att göra uppköp och lagra alkoholdrycker högre än 22 volymprocent, för servering under en tidsperiod då föreståndaren uppfyller kompetenskraven för servering av drycker högre än 22 volymprocent alkohol².

---

² Denna innebörd omnämns i landskapslagens förarbeten (lagförslagets allmänna motivering). Se kapitel 5.

3.2 Kategoriseringar och krav på matservering och underhållning upphör

Lagrum: -

Idag ställs krav på serveringsställen att erbjuda mat och i vissa verksamheter även på underhållning. Kraven varierar beroende på vilka tillståndsrättigheter och vilken inriktning (till exempel bar, nattklubb eller restaurang) som serveringsstället har. Nämnade krav upphör att gälla.

3.3 Serverings- och öppethållningstider

Lagrum: landskapslagens 7 och 12 §, alkohollagens 19, 22, 44 och 45 §, landskapsförordningens 2c §, landskapsförordningen om inkvarterings- och trakteringsverksamhet

Servering av alkoholdrycker förblir så som idag tillåten mellan klockan 9:00 och 1:30. Serveringen får dock fortsätta till klockan 3:00 natten mot nyårsdagen, första maj och midsommardagen. Nämnade serveringstiderna gäller såvida ÅMHM inte begränsat serveringstiden för den enskilda tillståndshavaren/serveringsstället.

En nyhet är att förtäring av serverade alkoholdrycker är tillåten i en timme efter det att serveringstiden tagit slut. Exempelvis, på ett serveringsställe med beviljad serveringstid till klockan 1:30, får klockan 1:30 eller tidigare serverade alkoholdrycker förtäras av kunden till senast klockan 2:30. Regleringen av öppethållningstiden på serveringsställen för alkohol³ upphävs samtidigt i sin helhet. Det vill säga, serveringsställen behöver inte stängas när serveringstiden och förtäringstiden tagit slut, men servering och förtäring av tillståndspliktiga alkoholdrycker är inte längre tillåten.

Gällande förlängning av serveringstiden sker vissa förenklingar av förfaringsätten. Dessa varierar beroende på om förlängd servering avser servering inomhus eller utomhus. Serveringstiden kan fortsätta *inomhus* efter klockan 1:30 till senast klockan 3:30 utifrån en skriftlig anmälan som lämnas till ÅMHM. Anmälan ska lämnas senast fyra veckor innan den förlängda serveringstiden införs. Anmälan behandlas av ÅMHM (hälsoskydd) enligt 15 § i hälsoskyddslagen (FFS 763/1994), vilket innebär att den förlängda serveringstiden kan bli föremål för föreskrifter eller förbud⁴ om sådana behövs för förebyggande eller avhjälpande av sanitära olägenheter eller övervakning av de sanitära förhållandena.

Servering av alkoholdrycker får fortsätta *utomhus* till senast klockan 3:30 medan serveringen får inledas tidigast klockan 7:00, om ÅMHM har beviljat *tillstånd* för detta. Tillstånd får inte beviljas för servering av alkoholdrycker på ett utomhusområde om serveringen kan leda till en sanitär olägenhet i boendemiljön. Tillstånd att påbörja servering av alkoholdrycker tidigast klockan 7:00 får beviljas bara för frukostserveringen i tillståndshavarens inkvarteringsverksamhet.

Om serveringen fortsätter på serveringsstället efter klockan 1:30, ska tillståndshavaren för varje påbörjat hundratal kunder utse en ordningsvakt att övervaka ordningen och säkerheten på serveringsstället och i dess omedelbara närhet från klockan 1:30 till dess att kunderna slutar förtära alkoholdrycker. ÅMHM kan sänka

---

³ Bestämmelsen finns idag i 7 § landskapsförordningen om inkvarterings- och trakteringsverksamhet, vilken upphävs 1.11.2021.

⁴ Se även ÅMHM:s befogenheter enligt 22 § 2 mom. alkohollagen.

kravet eller slopa kravet helt och hållet, om tillståndshavaren i anmälan om förlängd tid eller i en skriftlig ansökan framför att kravet är klart onödigt på grund av ställets verksamhetsidé eller annan motsvarande orsak. ÅMHH kan även kräva att det utses fler ordningsvakter, om det är nödvändigt (se avsnitt 3.3).

Förlängd serveringstid är, på motsvarande grunder som vid stadigvarande serveringsställen, möjligt att beviljas vid servering på tillställningar och evenemang (den form av servering som beskrivs i avsnitt 3.9). Anmälan/ansökan om förlängd serveringstid görs då för varje tillfälle separat.

Serveringstiden får inte fortsätta efter klockan 1:30 på ett för flera tillståndshavare gemensamt serveringsområde⁵.

3.4 Egenkontroll

Lagrum: landskapslagens 12 §, alkohollagens 18 och 56 §, landskapsförordningens 5 §, Social- och hälsovårdsministeriets förordning om tillsynen över alkohollagen 1, 3 och 4 §

För beviljande av serveringstillstånd och av innehavare av gällande serveringstillstånd förutsätts en plan för egenkontroll från 1.11.2021. Tillståndshavaren ska utarbeta en skriftlig plan för egenkontroll för att säkerställa att verksamheten är lagenlig samt iaktta den och föra bok över genomförandet. Planen ska hållas uppdaterad.

Planen för egenkontroll ska innehålla en beskrivning av vilka riskerna är för de negativa effekter som avses i 1 § i alkohollagen, hur det övervakas att lagen iakttas, hur de risker som är förknippade med kritiska situationer hanteras och hur upptäckta brister åtgärdas. De krav som idag ställs på vissa kategorier tillståndshavare att möjliggöra för personal att regelbundet delta i kurser i ansvarsfull alkoholservering slopas, men ersätts av ett krav som gäller alla tillståndshavare om att i planen för egenkontroll beskriva hur man säkerställer att personalen har tillgång till aktuell kunskap om metoder om hantering av de risker som beskrivs i 56 § i alkohollagen. De risker som avses är alla de risker som är förenade med det praktiska fullgörandet av skyldigheterna enligt alkohollagstiftningen, liksom de risker som återgetts ovan.

Det innehåll som ska ingå i egenkontrollplanen framgår i sin helhet av 1, 3 och 4 § i Social- och hälsovårdsministeriets förordning om tillsynen över alkohollagen (FFS 158/2018) med vissa tillägg i landskapsförordningens 5 §. ÅMHH publicerar på basen av nämnda bestämmelser en mall för egenkontroll för att underlätta arbetet med att ta fram och upprätthålla planen.

3.5 Portionsstorlekar

Lagrum: Alkohollagens 19 § 2 mom., 41 och 45 § 3 mom. § och Social- och hälsovårdsministeriets förordning om tillsynen över alkohollagen 4 §

Genom en ändring på landskapsförordningsnivå⁶ 1 juni 2020 upphörde begränsningen av hur många basportioner alkoholdryck som får serveras vid ett och samma tillfälle till en kund. Ett mindre tillägg till detta träder ikraft, genom att det i planen för egenkontroll ska ingå uppgifter om den av tillståndshavaren fastställda maximala portion som får säljas åt gången per kund, om den tillåtna portionen är större än fyra basportioner.

---

⁵ Se 7 § 3 mom. landskapslagen och 19 § 1 mom. alkohollagen

⁶ ÅFS 2020/40

Definitionen på basportion förändras inte. Basportionen (vid servering av utportionerad dryck) för starka alkoholdrycker⁷ är 4 cl, basportionen för svaga alkoholdrycker⁸ som innehåller mer än 15 volymprocent etylalkohol är 8 cl, basportionen för svaga alkoholdrycker som innehåller mer än 8 men högst 15 volymprocent etylalkohol är 12 cl och basportionen för övriga svaga alkoholdrycker är 33 centiliter.

Alkoholdrycker får serveras endast i öppnade förpackningar eller utportionerade i glas eller andra kärl. Ett undantag till det är att alkoholdrycker får serveras till resande i inkvarteringsrum och för servering till slutna sällskap i tillståndshavarens konferenslokal eller på ett motsvarande område, om mängden tillgängliga alkoholdrycker har begränsats enligt antalet kunder och kraven på övervakning av serveringen. Se 19 § 2 mom. alkohollagen.

3.6 Krav på alkoholfria drycker

Lagrum: landskapslagens 7 § 4 mom.

På delvis motsvarande sätt som idag, ska alkoholfria drycker i tillfredsställande urval och till skäliga priser erbjudas vid ett serveringsställe, och inkluderas i prislistor eller menyer som också omfattar alkoholdrycker. Vad som utgör skäliga priser och ett tillfredsställande urval är beroende på serveringsställets omfattning och karaktär. Med alkoholfria drycker avses drycker som inte överhuvudtaget innehåller alkohol⁹.

3.7 Alkohol- och drogpolicy

Lagrum: landskapslagens 6 §, landskapsförordningens 4 och 5 §

Ett krav införs på tillståndshavare att för varje serveringsställe för vilket serveringstillstånd har beviljats gälla tillsvidare (inte vid tillstånd som gäller för viss tid), sammanställa och fortlöpande upprätthålla en skriftlig alkohol- och drogpolicy. Kravet gäller också tillståndshavare enligt 19 § 3 mom. alkohollagen, det vill säga sådana som inte har ett eget serveringsställe men serverar på tillställningar och evenemang (cateringservering) med ett tillsvidare gällande serveringstillstånd. Kravet på alkohol- och drogpolicy träder ikraft tre kalendermånader efter lagens ikraftträdande, det vill säga 1.2.2022. Policyn ska från och med detta datum även ingå som en bilaga till planen för egenkontroll.

Enligt 6 § i landskapslagen ska av policyn framgå hur serveringsstället verkar för att förebygga ett riskfullt eller skadligt bruk av alkohol eller droger hos serveringsställets personal samt främjar ett ansvarsfullt förhållningssätt till alkohol hos personalen. Policyn ska upprättas och upprätthållas i samverkan med serveringsställets medarbetare.

Av 4 § landskapsförordningen framgår det innehåll som policyn ska innehålla:

- 1) serveringsställets namn,
- 2) serveringsställets adress,
- 3) tillståndshavarens namn och kontaktuppgifter,
- 4) ansvarig föreståndares namn och kontaktuppgifter,

---

⁷ Definitionen på stark alkoholdryck är dryck som innehåller mer än 22 volymprocent etylalkohol

⁸ Definitionen på svag alkoholdryck är dryck som innehåller högst 22 volymprocent etylalkohol

⁹ Denna avsikt omnämns i landskapslagens förarbeten (lagförslagets detaljmotivering till 7 §)

- 5) datum för alkohol- och drogpolicyns upprättande och uppdatering,
- 6) alkohol- och drogpolicyns mål och syfte,
- 7) vilka regler som gäller för bruk av alkohol eller droger under arbetstid, vid representation eller på personaltillställningar vid vilka deltagande är frivilligt,
- 8) en plan för hur tillståndshavaren eller en annan ansvarsperson bemöter en medarbetare som visar tecken på alkohol- eller drogproblem, och utreder behov av stödåtgärder samt
- 9) hur en anställd ska gå tillväga om en medarbetare visar tecken på alkohol- eller drogproblem.

En alkohol- och drogpolicy kan enligt nämnda bestämmelse dessutom exempelvis innehålla:

- 1) en beskrivning av samarbetet med företagshälsovården vid ett uppmärksammat alkohol- och drogproblem hos en medarbetare,
- 2) namn på medarbetare som har åtagit sig att vara stödpersoner och deras ansvarsområden,
- 3) strukturer för att i arbetsgemenskapen stötta medarbetarens rehabilitering.

3.8 Personal

3.8.1 Krav på serveringspersonalens kompetens

Lagrum: landskapslagens 16 § och 22 § 4 mom., landskapsförordningens 2a §, alkohollagens 68 §, Social- och hälsovårdsministeriets förordning om tillsynen över alkohollagen 8 §

Kraven som ställs på ansvariga föreståndares kompetens ändrar inte. Benämningen ställföreträdande föreståndare ersätts dock med benämningen *annan för uppgiften utsedd person* (för uppgiften som föreståndare). Den som vid landskapslagens ikraftträdande (1.11.2021) har behörighet som ansvarig föreståndare eller ställföreträdare ska anses ha behörighet som ansvarig föreståndare eller en annan för sådan uppgift utsedd person. Det uppstår således inget behov för personer med, så att säga gamla, men giltiga, serveringsintyg (serveringspass), att förnya sina serveringsintyg.

Kraven på ansvariga föreståndare eller en person som utsetts för denna roll, förblir de samma som idag på Åland: Det ställs mer långtgående krav på föreståndarens utbildning eller erfarenhet när alkoholdrycker med högre än 22 volymprocent serveras, även om kategoriseringen av serveringsställen i A-, B- och C-rättigheter slopats. Regleringen hindrar inte ett serveringsställe från att göra uppköp och lagra alkoholdrycker högre än 22 volymprocent, för servering under en tidsperiod då föreståndaren uppfyller kompetenskraven för servering av drycker högre än 22 volymprocent alkohol¹⁰.

I tabellen nedan återges de krav som ställs på ansvariga föreståndares kompetens, vilka beror på hur starka alkoholdrycker som serveras på serveringsstället.

---

¹⁰ Denna innebörd omnämns i landskapslagens förarbeten (lagförslagets allmänna motivering). Se kapitel 5.

Alkoholdrycker som serveras	Krav på föreståndares* kompetens
Alkoholdrycker på högst 22 volymprocent etylalkohol	Ett i 58 § alkohollagen avsett intyg som visar personens kunskaper om alkohollagen
Alkoholdrycker på mer än 22 volymprocent etylalkohol	1. Minst ett års heltidsstudier inom restaurangbranschen, om undervisningsprogrammet innehåller undervisning och praktik i servering av alkoholdrycker, eller 2. Minst tre månaders arbetserfarenhet på heltid av servering av alkoholdrycker samt ett i 58 § alkohollagen avsett intyg som visar personens kunskaper om alkohollagen.

* eller en person som utsetts för rollen som föreståndare

Notera att intyg över kunskaper i alkohollagen som beviljats i riket enligt 58 § alkohollagen, är likvärdiga med de intyg som beviljats av åländska myndigheter över intyg över kunskaper i alkohollagstiftningen (Ålands yrkesgymnasium). På motsvarande sätt har stadgats i den lagstiftning som gäller i riket, att intyg beviljade av en läroanstalt på Åland är likvärdig med intyg beviljade i riket.

3.8.2 Krav på föreståndarens personliga närvaro

Lagrum: landskapslagens 10 §

Enligt 38 § 2 mom. i alkohollagen ska den ansvariga föreståndaren eller en annan person som tillståndshavaren har utsett för uppgiften som föreståndare vara närvarande på serveringsstället, alltid när det är öppet. Denna bestämmelse gäller inte Åland, utan föreståndaren eller en annan utsedd person för uppdraget som föreståndare, ska vara personligen närvarande *under de tider när konsumtion av tillståndspliktiga alkoholdrycker sker på serveringsstället*. Dessutom ska ifrågakvarande föreståndare/utsedda ansvarsperson säkerställa att gällande bestämmelser om servering av alkohol iakttas på serveringsstället.

På motsvarande villkor som idag kan de skyldigheter den ansvariga föreståndaren eller en sådan annan person som tillståndshavaren har utsett för uppgiften som föreståndare, fullgöras även helt utan personlig närvaro på serveringsstället, om:

1. den totala serveringen av alkoholhaltiga drycker omräknat till ren alkohol inte kan värderas överstiga 50 liter per år eller 8 liter per kalendermånad,
2. en anställd, som fyllt 20 år och som utsetts av tillståndshavaren eller den ansvariga föreståndaren att handha den direkta övervakningen, är närvarande på serveringsstället och
3. den ansvariga föreståndaren eller en sådan annan person som tillståndshavaren har utsett för uppgiften som föreståndare, kan kallas till och inställa sig på serveringsstället inom sextio minuter.

3.8.3 Anlitande av serveringspersonal under 18 år

Lagrum: landskapslagens 11 §

För anlitande av personal som är omyndig i servering, gäller motsvarande regler som idag.

En person får inte innan denne har fyllt 18 år servera alkoholdrycker med undantag för personer som

1. har en sådan tillräcklig yrkesutbildning för att servera alkoholdrycker som ges enligt en gymnasieexamen med yrkesinriktning inom restaurangbranschen i enlighet med bestämmelserna i 26 § landskapslagen (2011:13) om gymnasieutbildning, *eller* har en annan sådan lämplig yrkesutbildning för arbetsuppgiften, *eller*
2. har fyllt 16 år och genomgår en yrkesutbildning som avses i punkt 1. samt som en del i utbildningen under ledning av en utbildare anlitas för servering av alkoholdrycker.

3.9 Servering vid tillställningar och evenemang (cateringservering)

Lagrum: alkohollagens 19 och 20 §

För evenemang och tillställningar kan man ansöka om serveringstillstånd för viss tid. Nytt är att vid evenemang kan servering också ske efter lämnande av en anmälan, förutsatt att området ägare eller innehavare har fått området godkänt som serveringsområde. Serveringsområdet kan bestå av en evenemangs-, mötes- eller festlokal och ett motsvarande område.

På ett godkänt serveringsområde kan serveringsverksamhet bedrivas av en aktör som beviljats serveringstillstånd. En sådan aktör kan för denna form av servering beviljas serveringstillstånd utan att ha ett eget serveringsställe. För att möjliggöra servering ska en anmälan om servering göras till ÅMHM senast tre *vardagar* innan tillställningen börjar. Anmälaren ska iaktta eventuella begränsningar och villkor ÅMHM beslutat ska gälla vid serveringslokalen eller -området. Två eller flera sökande får ha samtidig servering på ett godkänt serveringsområde enligt anmälningsförfarandet ovan, efter att ha lämnat en anmälan om det till tillståndsmyndigheten och om en av sökandena meddelat att den ansvarar för övervakningen på området. När flera tillståndshavare serverar samtidigt på ett ifrågakvarande serveringsområde, får serveringen inte fortsätta efter klocka 1:30.

Om serveringen anknyter till turisttjänster får tillståndshavarens serveringstillställningar anmälas för högst ett år gången med angivande av de planerade rutterna (för exempelvis godkännande av avgränsade måltidsställen och raststugor i anslutning till vandringsleder som serveringsställen vid turisttjänster).

3.10 Serveringsområden

3.10.1 Ändringar av serveringsområdet

Lagrum: landskapslagens 7 § 1 mom., alkohollagens 18 §

En *anmälan* om ändring av ett serveringsområde ska lämnas till ÅMHM minst tre veckor innan ändringen är planerad att tas i bruk. ÅMHM ska inom två veckor från det att anmälan togs emot, meddela om ändringen inte uppfyller förutsättningarna.

På motsvarande sätt som idag får ett serveringsområde inte på anmälan utvidgas utomhus eller att omfatta en annan byggnad. Med annan byggnad avses en byggnad som inte är direkt ansluten till den byggnad för vilken ett serveringstillstånd är beviljat. I dessa fall ska en *ansökan* om ändring av serveringsområdet lämnas till ÅMHM.

3.10.2 Gemensamma serveringsområden

Lagrum: alkohollagens 19 § 1 mom.

Två eller flera sökande kan beviljas tillstånd för servering på samma serveringsområde samtidigt, om en av sökandena meddelar att den ansvarar för övervakningen på området. Vid sådan servering får serveringen inte fortsätta efter klocka 1:30.

3.10.3 Alkoholdrycker som förs mellan serveringsområden på ett serveringsställe

Lagrum: alkohollagens 36 § 2 mom.

Grundregeln är att de alkoholdrycker som serveras inte får föras bort från serveringsområdet eller förtäras utanför området. ÅMHM kan dock när den godkänner serveringsområdet tillåta att kunderna för alkoholdrycker från ett av serveringsställets serveringsområden till ett annat på ett sätt som godkänns i tillståndshavarens plan för egenkontroll.

3.10.4 Servering på läktarutrymmen

Lagrum: 18 § 2 mom.

Ett allmänt läktarutrymme som används vid idrotts-, motions- eller musikevenemang eller andra jämförbara evenemang får inte godkännas som serveringsområde. En nyhet är att, med avvikelse från det nämnda, får ett läktarutrymme godkännas som serveringsområde om det är reserverat endast för personer som har fyllt 18 år.

3.11 Rapportering och lämnande av upplysningar

Lagrum: Alkohollagens 62 §, Social- och hälsovårdsministeriets förordning om tillsynen över alkohollagen 9 §

Tillståndshavaren ska på utsatta tider lämna ÅMHM de anmälningar och upplysningar som behövs för tillsynen över försäljningen och verksamheten i övrigt och för bedömning av verksamhetens risker. Rapporteringsfrekvensen fortsätter så som idag vara två gånger om året som huvudregel. ÅMHM lämnar närmare upplysning om rapportering.

3.12 Detaljhandel med alkoholdrycker på serveringsstället

Lagrum: Alkohollagens 17 § 1 mom.

Detaljhandel med alkoholdrycker utgör rikets lagstiftnings- och förvaltningsbehörighet. Det har tolkats vara möjligt att med tillstånd idka detaljhandel på serveringsställen (s.k. takeaway-försäljning) sedan alkohollagens ikraftträdande i riket. Landskapslagens ikraftträdande förändrar inte detta. Statens ämbetsverk utgör fortsättningsvis tillstånds- och tillsynsmyndighet för ifrågavarande detaljhandelstillstånd.

3.13 Påföljder, förbud och begränsningar av tillstånd

Lagrum: Landskapslagens 19 § och 22 §, alkohollagens 10 kapitel (tillämpliga delar)

I huvudsak fortgår det påföljdssystem vid överträdelse som gäller idag, men i en mer avgränsad form och så att det tydligare framgår vid vilka situationer ÅMHM kan meddela en viss påföljd. Beakta att den påföljdsavgift som införts i riket inte är tillämplig på Åland.

Begränsningar av serveringstillstånd utgör i sig inte påföljder för överträdelse, utan kan meddelas för att motverka exempelvis ordningsproblem, för att trygga övervakningen av ett serveringsområde eller om serveringen sker i närheten av barn och ungdomar. Närmare grunder för begränsningar eller ställande av villkor framgår av 22 § alkohollagen.

ÅMHM kan vid överträdelse av lagstiftningen lämna tillståndshavaren en anmärkning, om överträdelsen är mindre till sin omfattning. Är överträdelsen mer påtaglig, det vill säga uppfyller kraven i 19 § 2 mom. i landskapslagen, ges tillståndshavaren en skriftlig varning. Om överträdelsen är av allvarlig natur kan ÅMHM återkalla serveringstillståndet för viss tid eller permanent. Detta kan i vissa mycket grova fall ske utan att någon anmärkning eller skriftlig varning meddelats. Beskrivningen i detta stycke är en grov förenkling av det egentliga regelverket som framgår i närmare detalj av framför allt landskapslagens 19 § och alkohollagens 72 §.

Enligt 67 § alkohollagen har polisen befogenhet att förbjuda lagstridig serveringsverksamhet för högst den pågående serveringstiden.

3.14 Servering på fartyg i utrikestrafik

Lagrum: landskapslagens 7 § 4 mom., 12 och 14 §, alkohollagens 47 och 49 § samt 10 kap.

Lagstiftningen omfattar förutom servering inom landskapet, även servering ombord på fartyg hemmahörande i landskapet i trafik mellan Åland och utlandet eller i trafik utomlands.

Fartyg i utrikestrafik/i trafik mellan Åland och utlandet, omfattas inte av krav på personalens kompetens i 16 § landskapslagen, krav på alkohol- och drogpolicy i 6 § landskapslagen eller bestämmelser som rör serveringstider i 12 § i landskapslagen. Fartyg i utrikestrafik omfattas däremot av kravet på alkoholfria drycker i landskapslagens 7 § 4 mom. I övrigt tillämpas de särskilda bestämmelser om skyldigheter vid servering i utrikestrafik som stadgas om i alkohollagen. Dessa bestämmelser innebär bland annat att även nämnda fartyg ska uppgöra en plan om egenkontroll samt att när fartyget befinner sig på Finlands territorium är servering av alkoholdrycker är förbjuden mellan klockan 4:00 och 5:30. Detta innebär en serveringstid som motsvarar det som gäller idag.

ÅMHM kan meddela om påföljder vid överträdelser vid utrikestrafik i enlighet med vad som stadgas i 10 kapitlet alkohollagen, med beaktande av avvikelserna i 7 § landskapslagen.

4. Frågor

Läsaren uppmanas bekanta sig med den lagstiftning som listats i kapitel 5 för närmare uppgifter om de nyheter som sammanfattats ovan liksom om övriga delar av den nya lagstiftningen.

Frågor och anmärkningar om denna sammanställning riktas till landskapsregeringens socialvårdsbyrå:
Specialsakkunnig Fredrik Rönnlund

fredrik.ronnlund@regeringen.ax

Tel: +3581825000 (växel)

Landskapsregeringen bistår inte med juridisk rådgivning i frågor som rör enskilda ärenden/tillstånd.

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM) ansvarar för serveringstillstånds- och tillsynsfrågor och ger upplysningar om enskilda tillstånd/ärenden:

www.amhm.ax

Tel. +358 18 528 600 (kansliet)

5. Källor och länkar

[Landskapslagen \(2021:140\) om tillämpning på Åland av alkohollagen, vilken träder ikraft 1.11.2021](#)

[Alkohollag \(FFS 1102/2017\)](#), i aktuell lydelse i Finlex

Landskapsförordningen (2013:59) om tillämpning på Åland av riksförfattningar om alkohol, inklusive [landskapsförordning \(2021:142\) om ändring av förordningen, vilken träder ikraft 1.11.2021](#)

[Social- och hälsovårdsministeriets förordning om tillsynen över alkohollagen \(FFS 158/2018\)](#), i aktuell lydelse i Finlex:

[Statsrådets förordning om verkställigheten av alkohollagen \(FFS 151/2018\)](#), i aktuell lydelse i Finlex

[Ålands landskapsregerings beslut om ändring av Ålands landskapsregerings beslut om taxa för Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet \(2021/149\), vilket träder ikraft 1.11.2021](#)

Landskapsförordningen (1996:49) om inkvarterings- och trakteringsverksamhet, inklusive [landskapsförordning \(2021:142\) om ändring av förordningen, vilken träder ikraft 1.11.2021](#)

[Landskapslag \(2016:84\) om tillämpning på Åland av hälsoskyddslagen](#) (FFS 763/1994)

[Lagförslag LF 14/2020 - 2021 \(om servering av alkoholdrycker\)](#)

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) (2018) [Servering av alkoholdrycker. Anvisning 20/2018](#). Observera att anvisningen inte beaktar avvikelser och tillägg i landskapslagstiftningen eller olikheter i tillämpningspraxis mellan Åland och riket och bör därför nyttjas med försiktighet.